

Helsingin yliopisto - Helsingfors universitet - University of Helsinki ID 2007-307

Tiedekunta-Fakultet-Faculty Valtiotieteellinen tiedekunta		Laitos-Institution-Department Viestinnän laitos	
Tekijä-Författare-Author Harjula, Saara			
Työn nimi-Arbetets titel-Title Mielipidetutkimukset hallinnan välineenä : Mielipidetutkimusten yleisön tarkastelua foucault'laisen hallintamentaliteetin näkökulmasta			
Oppiaine-Läroämne-Subject Viestintä			
Työn laji-Arbetets art-Level Pro gradu		Aika-Datum-Month and year 2007-05-14	Sivumäärä-Sidantal-Number of pages 62 s.
<p>Tiivistelmä-Referat-Abstract</p> <p>Pro gradu -työssä tarkastellaan mielipidetutkimuksia vallankäytön välineenä foucault'laisen hallinnan näkökulmasta. Hallinnointi tässä tapauksessa viittaa vallankäytön muotoon ja tapaan, johon liittyy oleellisesti käyttäytymistä ohjaava ja muovaava tekniikka.</p> <p>Pyrkimyksenä on lähestyä ajatukseen mielipidetutkimuksista valvonnan ja tarkkailun välineenä Foucault'n kehittämän hallinnan ja hallintamentaliteetin viitekehyksen kautta, jolloin tutkimukseni keskiöön nousee kysymys siitä, miten valtaa harjoitetaan mielipidetutkimuksissa hallinnan näkökulmasta katsottuna.</p> <p>Tutkimuksen näkökulmaksi on rajattu yleisön hallinta. Tarkoituksena on tarkastella, miten yleisöä hallitaan mielipidetutkimuksissa erilaisten vakiintuneiden mutta usein myös itsestään selvien tapojen ja tekniikoiden kautta, jotka toimivat todellisuuden käsitteellistäjinä. Erittelyn kohteena ovat ne diskursiiviset muodostelmat, jotka mielipidemittauksissa saavat hallitsevan aseman sekä niiden sisältämät subjektipositiot. Hallintamentaliteetin viitekehyksen ja diskurssianalyysiin pohjautuvan aineiston tarkastelun perusteella, aineistosta on paikallistettu viisi diskursiivista muodostelmaa, joissa yleisön hallintaa harjoitetaan: kollektiivisuusdiskurssi, faktuaalistamisdiskurssi, holhoamisdiskurssi, kamppailudiskurssi sekä ei-tieteellinen diskurssi. Jokaisen diskursiivinen muodostelma sisältää subjektipositioita, joihin yleisöä kutsutaan. Subjektipositioihin kutsuminen ja niiden omaksuminen on prosessi, joka korostaa merkityssysteemien valtaa määritellä ihmisille tiettyjä paikkoja. Subjektipositiot ymmärretään foucault'laisittain tutkimuksessa produktiivisiksi eikä vain tukahduttaviksi tai alistaviksi.</p> <p>Tutkimus on asetettu siihen laajempaan yhteiskunnalliseen kontekstiin, jossa mielipidetutkimuksia tuotetaan ja esitetään. Tämä tapahtuu muun muassa tarkastelemalla mielipidetutkimusten kehityshistoriaa sekä mielipidemittausten yhteiskunnallisten funktioiden erittämisen avulla. Aineiston määrällinen erittely osoittaa, että media toimii mielipidetutkimusten ahkerimpana teettäjänä. Aineiston 35 mielipidekyselystä 32 oli jonkun joukkoviestintävälineen teettämä.</p> <p>Tutkimuksen keskeisimmät lähteet ovat Michel Foucault'n genealogista valta-analytiikkaa käsittelevät teokset sekä Pertti Suhosen mielipidetutkimuksia käsittelevä kirjallisuus. Empiirisenä aineistona tutkimuksessa käytetään Helsingin Sanomien julkaisemia vuoden 2004 EU-vaaleihin liittyviä mielipidetutkimuksia.</p>			
Avainsanat-Nyckelord-Keywords Foucault, Michel hallinnointi hallinta hallintamentaliteetti subjektipositiot mielipidetutkimukset diskurssianalyysi valta			
Säilytyspaikka-Förvaringsställe-Where deposited			
Muita tietoja-Övriga uppgifter-Additional information			